

INFORMATOR

Wnioski o świadczenia rodzinne oraz świadczenia wychowawcze strony są obowiązane składać w **urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania** osoby ubiegającej się o wyżej wskazane świadczenia. Do zadań organów właściwych (Wójta/Burmistrza/Prezydenta) należy przyjęcie wniosku oraz sprawdzenie go pod względem formalnym, a także uzupełnienie ewentualnych braków w dokumentacji, a następnie przekazanie ich Wojewodzie. Również w kwestiach wymagających wyjaśnień odnośnie świadczeń rodzinnych oraz świadczenia wychowawczego albo w przypadku pytań lub wątpliwości odnośnie zasad przyznawania i wypłacania świadczeń osobom uprawnionym strony powinny kontaktować się z urzędem gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia rodzinne lub o świadczenie wychowawcze.

Kiedy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego:

W przypadku, gdy członek rodziny osoby uprawnionej lub ubiegającej się o przyznanie prawa do świadczeń rodzinnych zamieszkuje oraz/lub jest zatrudniony poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (tj. kraje UE, kraje EOG oraz Szwajcaria).

Pobyt poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej nie dotyczy wyjazdu lub pobytu turystycznego, leczniczego lub związanego z podjęciem przez dziecko kształcenia za granicą.

UWAGA!

Zgodnie z regulacjami unijnymi, przyjętym orzecznictwem [m.in. w sprawie C-363/08 (Slanina) oraz C-119/91 (Una McMenamin)], a także stanowiskiem Komisji Europejskiej, biologiczny ojciec, matka i dziecko zawsze powinni być traktowani jako członkowie rodziny w myśl art. 1 (i) paragraf 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r.

Ustalenie państwa właściwego w pierwszej kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych:

Ustalenie kraju pierwszeństwa w przypadkach, gdy na podstawie więcej niż jednego państwa członkowskiego udzielane są świadczenia w tym samym okresie i dla tych samych członków rodziny odbywa się z uwzględnieniem zapisu art. 68 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 04.166.1 późn. zm.):

1. w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z różnych tytułów, kolejność pierwszeństwa jest następująca: ***w pierwszej kolejności prawa udzielane z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek w drugiej kolejności prawa udzielane z tytułu otrzymywania emerytury lub renty i w ostatniej kolejności prawa uzyskiwane na podstawie miejsca zamieszkania;***
2. w przypadku świadczeń wypłacanych przez więcej niż jedno Państwo Członkowskie z tego samego tytułu, kolejność pierwszeństwa ustalana jest poprzez odniesienie do następujących kryteriów dodatkowych:

- a) w przypadku świadczeń uzyskiwanych z tytułu zatrudnienia lub pracy na własny rachunek: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem że taka praca jest wykonywana (...);
- b) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie otrzymywania emerytur lub rent: miejsce zamieszkania dzieci, pod warunkiem że emerytura lub renta jest wypłacana na podstawie jego ustawodawstwa i, dodatkowo, w odpowiednim przypadku, najdłuższy okres ubezpieczenia lub zamieszkania na podstawie kolidujących ustawodawstw;
- c) w przypadku świadczeń uzyskiwanych na podstawie miejsca zamieszkania: miejsce zamieszkania dzieci.

Ustalenie zasad pierwszeństwa do wypłaty świadczeń zgodnie z art.68 Rozporządzenia 883/2004 odbywa się według kolejności:

1. zatrudnienie, praca na własny rachunek
2. emerytura lub renta
3. miejsce zamieszkania.

Najczęściej występujące sytuacje przy ustalaniu kraju właściwego w pierwszej kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych:

Sytuacja I

Matka wraz z dziećmi zamieszkuje w Polsce i jest osobą nieaktywną zawodowo. Ojciec dzieci jest zatrudniony w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Krajem pierwszym do wypłaty świadczeń rodzinnych jest kraj zatrudnienia ojca dzieci (zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. a ww. Rozporządzenia).

Sytuacja II

Matka wraz z dziećmi zamieszkuje w Polsce i jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę od 10.04.2010 r. Ojciec dzieci jest zatrudniony od 11.08.2012 r. w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Krajem pierwszym do wypłaty świadczeń rodzinnych jest Polska tj. kraj w którym jest wykonywana praca i równocześnie jest miejsce zamieszkania dzieci (zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. b (i) ww. rozporządzenia).

Sytuacja III

Matka wraz z dziećmi zamieszkuje w Polsce i jest osobą nieaktywną zawodowo. Ojciec dzieci zamieszkuje w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i jest również osobą nieaktywną zawodowo. Krajem pierwszym do wypłaty świadczeń rodzinnych jest Polska tj. kraj w którym jest miejsce zamieszkania dzieci (zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. b (iii) ww. rozporządzenia).

Sytuacja IV

Matka – wdowa zamieszkuje w Polsce wraz z dziećmi i jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym małżonku zarówno w Polsce jak i za granicą (ojciec dzieci był zatrudniony za granicą i zmarł w wyniku wypadku przy pracy). Krajem pierwszym do wypłaty świadczeń rodzinnych jest Polska tj. kraj w którym jest miejsce zamieszkania dzieci (zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. b (ii) ww. rozporządzenia).

Tryb postępowania w przypadku ustalenia, że Polska nie jest państwem pierwszym w kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych:

W przypadku ustalenia, że w danej sprawie Polska nie jest państwem pierwszym w kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych, ma miejsce przekazanie wniosku złożonego w Polsce do instytucji właściwej państwa członkowskiego, której ustawodawstwo ma zastosowanie z tytułu pierwszeństwa, celem jego rozpatrzenia wraz z decyzją tymczasową.

*Decyzja tymczasowa nie ma charakteru decyzji w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257). Ma ona na celu ustalenie kraju właściwego do wypłaty świadczeń rodzinnych w pierwszej kolejności oraz poinformowanie wnioskodawcy o przekazaniu wniosku do właściwej instytucji zagranicznej.

Zgodnie z rozporządzeniami EU właściwa instytucja zagraniczna ma obowiązek uwzględnić i rozpatrzyć przesłany wniosek, tak jakby był on bezpośrednio w niej złożony. W Polsce natomiast, po otrzymaniu informacji o uprawnieniu do świadczeń rodzinnych za granicą, może zostać przyznane (o ile wystąpi) prawo do dodatku dyferencyjnego tj. różnicy pomiędzy wysokością polskich i zagranicznych świadczeń rodzinnych.

Tryb postępowania w przypadku ustalenia, że Polska jest państwem pierwszym w kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych:

W przypadku ustalenia, że w danej sprawie Polska jest krajem pierwszym w kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych, wniosek jest rozpatrywany na podstawie dokumentów (zaświadczeń i oświadczeń złożonych pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia) przedłożonych przez wnioskodawcę i podejmowana jest decyzja administracyjna w sprawie uprawnienia do wnioskowanego świadczenia. Jednocześnie wysyłana jest informacja o podjętej decyzji do instytucji właściwej w sprawie świadczeń rodzinnych w drugiej kolejności, tj. w państwie zamieszkania/wykonywania pracy przez drugiego rodzica dziecka.

Tryb postępowania w związku z przesłaniem przez instytucję państwa należącego do UE, EOG oraz Szwajcarię wniosku złożonego w jednej z instytucji zagranicznych, w przypadku ustalenia, że Polska jest państwem pierwszym w kolejności do wypłaty świadczeń rodzinnych:

Po potwierdzeniu, że w danej sprawie Polska jest krajem pierwszym do wypłaty świadczeń rodzinnych, wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku złożonego poza granicami Polski poprzez złożenie polskich wniosków o świadczenia rodzinne, przyjmując za datę złożenia ww. wniosków, datę wniosku złożonego poza granicami Polski. Po wydaniu decyzji w sprawie świadczeń rodzinnych, instytucja zagraniczna jest informowana o sposobie rozpatrzenia wniosku w Polsce.

Treści w informatorze będą na bieżąco aktualizowane.